

GIPUZKOAKO BATZAR NAGUSIETAKO ECONOMÍA ETA ENPLEGUA BULTZATZEKO TALDE TXOSTENGILEARENTZAKO DOKUMENTUA

DOCUMENTO PARA LA PONENCIA SOBRE IMPULSO A LA ECONOMÍA Y AL EMPLEO DE LAS JUNTAS GENERALES DE GIPUZKOA

**- Euskadiko Gazteriaren Kontseilua -
- Bizi Baldintza Materialak / Condiciones de Vida Materiales -
- Donostia - EGK - 2013.02.20 -**

Aurretiko oharra: Dokumentu hau idazteko, EGKren kide diren kolektiboen parte-hartzea eta ekarpenak erabili nahi dira, bai eta elkarten plataforma honetatik kanpoko beste eragile batzuen ere.

Hala ere, EGKren metodologiaren prozesu egokia burutzeko betarik ezagatik, eta elkarten beharrezanengatik, beste enplegu plan batzuen analisi prozesuetan landutako edukiak egokitu dira dokumentu honetan, eta lan horretan kolektibo hauek hartu dute parte: Juventudes Obreras Cristianas (JOC), CCOO gazteak, Iratzarri, Gazte Abertzaleak, Ecuador-Etxea, JSE-EGAZ, Ezker Anitza Gazteak eta EGKko talde teknikoak.

PONENTZIARI BURUZ

Deituak izan gara “Garapen ekonomikoa: ekonomia eta enpleguaren sustapena” izena duen ponentzia batera; horren helburua zazpi milioi eta erdi euro baino gehiagoko diru-partida bat antolatu, egikaritu eta garatzea da. Ildo honetan, esan beharra dago gure esku hartzea enpleguaren zatian zentratuko dela: izan ere, garapen ekonomikoaren eta enpleguaren sustapenaren arteko harremana ezin da zuzena izan, menpekota baizik, sortzen deneko gizarte- eta ekonomia-ereduarekiko.

(GAZTEEN) ENPLEGU PLANEI BURUZ

Jakin dugunez, Gipuzkoako lurralde historikoak ez du Gazteentzako Enplegu Planik ez eta antzeko irudirik ere. Gure aburuz, Gipuzkoako gazteen gizarte- eta ekonomia-egoera kontuan harturik, aurrekontu partida honi esker gazteentzako enplegua sustatzeko berariazko plan bat gauzatu ahalko litzateke. Dena dela, honako ohar hauek helarazi nahiko genizkizueke:

1/// Gazten Enplegu Planak (GEP) ikuspegi global batetik sustatu eta diseinatuko den plana izan behar du.

www.egk.org

Lan taldearen aburuz, GEP batek zeharkako plana izan behar du, herri administrazio desberdinekin koordinatuz sustatua eta, gutxienez, Gazteri, Enplegu, Hezkuntza, Ekonomia Sustapena eta Ogasun sailak sartuta. Hala ere, egungo merkatutik eratorritako gizarte-eta ekonomia eskubideak esfera guztietan urratzen direnez, zeharkakotasun honek arlo guztietara iragazi beharko luke, etxebizitza, nekazaritza eta beste hainbatetara.

Haatik, ohikoa da plan hauek sail bakar batek ezarriak izatea, normalean Ekonomia Sustapenak, eta ez dira koordinatzen beste sail eta administrazio batzuekin (maila autonomikoa edo Lanbide, esaterako) edo interesa duten gizarte eragile edo kolektiboekin. Horren ondorioz, neurriak bikoiztuta agertzen dira, eta beste sail batzuek abian jarritako ekintzak kaltetzen dituzten ekintzak jartzen dira martxan.

2/// GEP bat egiteko asmorik ez bada, edozein enplegu planek gazteria kontuan hartu beharko luke burutzen diren ekintza guztietarako zeharkako ikuspegi moduan.

Era berean, ikuspegi global batetik garatu beharko litzateke; izan ere, **Ekonomia Garapenerako ikuspegitik soilik eginda, herritarren eskubideak urratzean sakondu dezake, bereziki gazteenetan**, eta honen inguruko ekintza publikoen helburua Enplegua Ekitatez sortzea izan beharko luke.

Gaztetzakoak izan ala ez, beharrezkoa deritzogu enplegu planei buruzko ohar hauek kontuan hartzeari:

A/// Eskualde eta lurraldeen arteko desberdintasun nabarmenak kontuan hartuta, enplegu plan baten oinarrian lurraldeen egoera eta beharrezkoen azterketa xehakatu bat, tokian tokikoa, egon beharko luke.

2.B/// Enplegu planek **epe luzerako estrategia batean sartuta** egon beharko lukete, eta izaera propioa eduki beharko lukete, urte bateko ahaleginak hurrengora batzeko moduan. Hala ere, askotan soilik epe laburrerako neurriak hartzen dira, eta konexiorik gabeko neurri amalgama bat dirudite; azkenean gastu publikoa handitzen dute eta epe luzera ez dute inolako onurarik ekartzen.

C/// Enplegu planek, bereziki jende gazteari zuzendutakoek, bi neurri mota hartu behar dituzte kontuan: neurri aktiboak eta presio neurriak.

Lan taldearen aburuz, enplegu planetan, eta, bereziki, jende gaztearentzat prestatutakoetan, neurri hauek jasota egon beharko lukete: enplegua sustatzeko neurriak, jende gazteak jasaten duen prekarietatea arindu edo desagerrarazteko modukoak. Hala ere, lehenengo lerroari begira hartzen dira neurriak (horietako batzuk eztabaidagarriak), baina neurri batek ere ez du asmorik lan eskubideetan eta gizarte eta ekonomia eskubideetan gazteek beste langile batzuen aldean duten desabantailari aurre egiteko; horiek izan daitezke, esaterako, praktiketako kontratuen baldintzak hobetzeko, mugarik gabeko kontratazioa sustatzeko eta halakoetarako presio politikoa egiteko neurriak.

D/// Hori dela eta, ezer baino lehen, enplegu planek ez **dute lagundu behar** gaur egun gazteek jasaten duten **prekarietate egoera okertzen**. Horretarako, abian jarritako neurriek gazteengan eta gainerako herritarrengan duten talka berezituari kasu egin behar diote, bereziki prekarietatea, ekonomia- eta gizarte-zaugarritasuna eta lan eskubideak urratzeari dagokionez. **Beharrezkoa da planak bere irismena zenbaterainokoa den aurreikustea, bai positiboki bai negatiboki.**

E/// Enplegu plan bat ezin da izan, inola ere, “Gazteen lepotik Gipuzkoako ekonomia sustatzeko plan bat”. Herritarren ongizateak, epe labur, ertain edo epe luzera, politika publikoen erdigunean egon behar du, bai eta enplegu politiken erdigunean ere.

F/// Enplegu plan batek ezin du ahaztu lehenengo sektorea. Errealitateak erakusten digu gero eta jende gazte gehiagok bilatzen duela bere etorkizuna lehenengo sektorean (bestalde, honek belaunaldi txandaketa behar du), eta, horretarako, politika publiko aktiboak egokitu egin behar dira, hamarkada askotan zehar beste sektore batzuetara bideratuta baitaude.

NEURRI BEREZITUEI BURUZ

Plan bat diseinatzeko asmorik gabe, badira neurri batzuk enplegu plan batzuetan errepikatzen direnak (gazteen enplegukoak izan edo ez), eta, gure ustez, arreta jarri behar zaie horiei, hain zuzen ere, neurri horietatik erator daitezkeen ondorioei dagokienez, onak nahiz txarrak izan, behin eta berriro akats berberak ez egiteko.

A/// Praktiketako kontratazioari emandako diru-laguntza:

Jende gaztea praktikan kontratatuzko diruz laguntzen duten programa edo ekintzak ohikoak izaten dira gazteentzako enplegu planetan; hala ere, horixe da jende gaztearen lan egoera okertzen gehien lagundu dezakeen ekintzetako bat; izan ere, enpresen onurarako diren eta kontratatutako pertsonen gizarte-, ekonomia- eta lan-eskubideak murrizten dituzten ohiz kanpoko formulen bidezko kontratazioa sustatzen dute.

Gainera, berez jadanik diruz lagunduta dagoen kontratazio bat diruz laguntzea da, praktiketako kontratuek bai baitaude jadanik enpresarako soldataren %40ko etekina (lehenengo urtean) hitzarmenarekiko. Mozkin horri enplegu planen bitartez beste diru-laguntza bat edo gizarte segurantzari eginiko kuoten salbuespena eranstea, oso onuragarria da enpresentzat, baina kaltegarria gazteen prekarizaziorako, sustatu egiten baita.

Beste alde batetik, paradoxa bat gertatzen da: enplegu plan batzuetan, praktiketako kontratuei emandako diru-laguntzak handiagoak dira nabarmen (batzuetan bikoitza ere bai) ohiko lan kontratazioei emandako diru-laguntzak baino. Horretaz gain, praktiketako kontratuetan kontratatuen adinean muga jartzen da, eta ohiko kontratuei emandako diru-laguntzetarako ez; beraz, ikus dezakegunez, gazteen kontratazio prekariora sustatzen da berdintasunezko baldintzetan laneratzea sustatu beharrean.

Kontuan hartzekoak:

1// Enplegu plan baten helburua Ekitatezko Enplegua sortzea bada, ez luke praktiketako kontratazioa sustatu beharko, lan eskubideak urratzen baitira horrela, batez ere gazteena.

2// Beti ere, praktiketako kontratazioa sustatzeak ez luke inola ere enplegu plan baten ondorio gisa, enpresa batentzako onuragarriagoa izan behar kontratu hori baldintza duinetan eginiko kontratazio bat baino.

3// Era berean, halako kontratazioak onartuz gero, emandako diru-laguntzek egonkortasun neurri lotesleak ezarri beharko lituzkete. Hau da, praktikaldia diruz laguntzeko, pertsona hori praktikaldiaren ostean –behin diruz lagundutako epea amaituta- enpresan kontratatu

beharko litzateke eta, hala ez balitz, emandako diru-laguntza itzularazi beharko litzaioke enpresari; hala, diru publiko horrek pertsonarentzat baldintza hobeak izango dituen kontratazio bat lortzeko erabiliko litzateke.

4// Beti ere, gainbegiratu egin beharko litzateke halako kontratazioak diruz ez laguntzea baldin-eta kontratazio horrek enpresako beste lanpostu bat kentzen badu.

5// Amaitzeko, nabarmendu egin behar da diru-laguntza hauek lor ditzaketan enpresen ekonomia balantzeetan baldintzak ezartzeko beharra; izan ere, enpresaren mozkinak kontratazioei aurre egiteko nahikoak baldin badira, ez litzateke diru publikoa horretarako erabili behar: enpresek ordaindu beharko lukete.

B/// Kontratazioari emandako diru-laguntzari buruz

Kontratazioak diruz laguntzea barne hartzen duten ekintzak sustatzekotan, kontratatuen lan-gizarte eta ekonomia- eskubideak urratzen ez dituzten kontratazioak lehenetsi behar dira.

Dena dela, zehaztaper batzuk egin behar dira horrelako neurrien gainean:

1// Gazteen enplegua sustatu nahi izanez gero, adin edota kupoei buruzko klausulak ezar daitezke diru-laguntza hauetan, baina inola ere ez litzateke lotu behar gazteen kontratazioa praktiketako kontratazioarekin, kontratazio hauek gainerako adinetarako gordetzen diren bitartean; izan ere, horrek gazteen prekarizazio handiagoa ekarriko luke.

2// Aitzinean aipatu den moduan, kontratazioari emandako diru-laguntzak sortutako enplegua egonkortzeko neurriekin lotu beharko lirateke. Hau da, diru-laguntza lortzeko, pertsona hori praktikaldiaren ostean –behin diruz lagundutako epea amaituta- enpresan kontratatua sinatu beharko litzateke eta, hala ez balitz, emandako diru laguntza itzularazi beharko litzaioke enpresari; hala, diru publiko horrek pertsonarentzat baldintza hobeak izango dituen kontratazio bat lortzeko erabiliko litzateke.

Gainera, esan beharra dago lan erreforman onetsitako ekintzaileentzako kontratu berriari begiratuta –zeinetan urtebeteko probaldia baimentzen den eta, horren ostean, kontratatutako pertsona kaleratu ahal den inolako kalte-ordainik ordaindu gabe- inoiz baino garrantzitsuagoa da enplegu egonkorra sustatzea eta prekarietatearen sustapena saihestea.

3// Amaitzeko, nabarmendu egin behar da enpresek diru-laguntza hauek lortzeko, enpresen ekonomia balantzeetan baldintzak ezartzeko beharra; izan ere, enpresaren mozkinak kontratazioei aurre egiteko nahikoak baldin badira, ez litzateke diru publikoa horretarako erabili behar: enpresek ordaindu beharko lukete.

C/// Ekintzailtza eta auto-enplegua sustatzeari buruz

Ekintzailtza eta auto-enpleguari buruzko diskurtsoa gero eta zabalduago dago iritzi publiko eta politikoan langabezia konpontzeko bide gisa. Bi ahoko ezpata da, ordea, biztanlerian zaurgarritasun maila altuak sor ditzakeena, bereizkuntzarik gabe, politika publiko moduan, aplikatzen bada. Astirik ez dagoenez, ezin da dokumentu honetan honi buruzko diskurtso oso bat egin, baina ohartarazpen batzuk egin behar dira beste enplegu plan batzuetan antzemandako puntuak oinarri hartuta:

1// Enplegu plan batean enpresek bankuei eskatutako kredituen interesak diruz laguntzeko ekintzak aurkitu ditugu, eta hori onartezina da. Enplegu plan egoki batean, diru publikoa ezin da erabili banku bati mozkinak bermatzeko, bizilagunen jarduna sustatzeko baizik.

2// Askotan, ekintzailetzari eta ekonomia jarduerak abian jartzeari emandako diru-laguntzak soilik erregistro jakin batzuetan alta ematearen baldintzapean ematen dira; hala ere, diru-laguntza hauek emateko ez da begiratzen eskatzaileen errenta maila, eta, hala, oso errenta altuak dituztenek ere aukera dute diru-laguntza horiek lortzeko. Hori dela eta, lan taldearen aburuz, errenta marjinak ezarri beharko lirateke diru-laguntza hauetarako, errenta altuek euren ekintzailetza finantzatzeko ahalmena bai baitute.

Hala ere, diru-laguntza hauek ez dira soilik izan behar etorkizuneko pertsona ekintzaile diren baina orain langabezian dauden pertsonentzat, modu horretan lan egoera prekarioan dauden pertsonak ez baitute aukerarik laguntza horietara iristeko. Gainera, diruz lagundu daitezkeen gastuak enpresetatik eratorritakoetara mugatu ohi dira, eta ohiko gastuak ez dira ahalbidetzen. Horrela, eguneroko bizitzari aurre egin ezin diotenek ezin dituzte diru-laguntza horiek erabili. Horrek gazteei eragiten die batez ere, ezin baitute aurrezkerik gorde bere lan bizitza prekarioan; eta, era berean, diru-laguntzak ez die uzten lanaldi partzialeko beste lan bat hartzen. Hori dela eta, beharrezkoa da arreta jartzea halako baldintzek gazteentzat izan dezaketen talka berezituari.